

men efter en Uges Forløb opdagede de, at der for Kost og Løge skulde trækkes 1,10 Dollar fra de 2 Dollars, tilbage var der saa

90 Cent til varmt Tøj, Tæpper, lidt Tobak

og lignende, og saa bo i et Blokhus sammen med 84 Mænd af alle Nationer. Husmændene gik derefter til Calgary og fik Plads anvist af en Agent nede efter Edmonton til; da de kom der, gik der flere Danske, som var sendt derud paa samme Maade; men der var ingen Arbejde, og flere af dem havde ikke Penge til at komme derfra igen. Husmændene rejste derfra til Winnipeg, fik Arbejde anvist ude ved Port Artur. Ankomsten dertil var der intet Arbejde; rejste derfra til Montreal hvorfra den ene gik hjem, den anden havde ikke Penge at komme hjem for. Han havde Kone og Børn i Danmark.

Jeg arbejdede som Tommer oppe i den danske Koloni Standard i Alberta og underhold 5 dygtige Folk i 14 Dage for Høsten begyndte, og der var mange unge Mennesker, der levede af Kartoffler, som de tiggede hos Farmerne og kogte ude paa Markerne, og saa boede de i en dansk Vognmands Rejsestald. Da Høsten begyndte, var der vist flere Løgere i Stalden end paa Hotellet. Saa kan der fremdrages det ene Eksempel efter det andet, og det er ikke ene Lysbilleder som dem, der bliver reklameret med af de store Dampskibsselskaber. Naar, vi saa opdager, at der er

store Premier for at samle Passagerer

til disse store Dampskibsselskaber, og der sendes Agenter ud, der lejer en stor Sal, til 50—100 Kroner og averterer med Foredrag og Lysbilleder og gratis Entré for at fortælle os om Herligheden i Canada. Lad os tænke os lidt om. Der maa jo staa nogen bag ved og betale Sal, Avertissement samt Manden. Han rejser ikke omkring gratis og holder Foredrag og viser Lysbilleder frem, saa er vi klar over, at der maa være Forretning i det; at det skulde være for at hjælpe fattige Arbejdere over til en bedre Stilling, saa megen Menneskekærlighed tror vi ikke paa.

Men at Kirkerne i Danmark og i Missionens Navn bruger dem til Agitation for de store indenlandske og udenlandske Firmaer, saaledes som f. Eks. nu Pastor Damskov, der rejser rundt og samler ind til et dansk Hjem i Winnipeg, mener jeg, at han burde holde sig til det og ikke samtidig reklamere for Landet.

Den almindelige Opfattelse mellem Danskerne i Canada er, at Pastor Damskov er en af Canadian Pacifics Agenter. De reklamerer med ham eller hans Søns Navn i deres Bøger, og Damskov sender en Del af dette Selskabs Passagerer ind over Landet.

Andreas Nielsen,
Skalborg.

Indsenderen har ogsaa skrevet en Bog, »Sandheden om Canada«, hvori han mere udførlig skriver om Landet, saaledes som antydte i ovenstaaende Artikel.

Hvite garder.

Hvite garder eller lignende militært organiserede sammenslutninger til bekjæmpelse af arbejderrejsningen har vi siden krigen og revolutionene haft i en række land i Europa. Best kjent er vel de italienske »svartskjortere«, som den dag idag danner kjernetroppene i det fascistiske parti i Italien, og de finske »skyskarene«, hvis grusomme fremfærd under antirevolusjonen i Finland vil være godt kjent. I Østerrike og Tyskland finnes organisationer af samme art. Den østerrikske »Heimatswehr« er en mektig sammenslutning som teller sine 40,000 medlemmer. I samme land har dog ogsaa arbejderne sitt kraftige »Schutzbund«, der ialfald tallmessig sett er enda sterkere. Både i Tyskland og Østerrike er dog oprettelsen av slike vern helt lovlig.

Den første organisasjon av lignende art og med samme formål i Norge var en sammenslutning som blev dannet i 1919 og ledet av en officer. Den falt dog snart fra hverandre. I 1923, da vi hadde den langvarige vinterstreik og storstreiken utpå vinteren 1924, blev der igjen dannet etpar slike organisasjoner: »Pistolklubben av 1923« og »Antibolchevikforeningen«. Av disse blev særlig »Pistolklubben« kjent derved, at den drev skyteøvelser rundt omkring i villahavene med trefigurer malt som arbeidere som skive. De to foreninger blev senere sammen-sluttet under navn av »Samfundsvernet«.

Imidlertid forbyr norsk lov dannelse av private ordensvern, og der er flere ganger blitt interpellert i Stortinget om regjeringens aktet å tillate Samfundsvernet. Regjeringen har imidlertid hver gang spilt uskyldig og forsikret, at den ikke har hatt noe kjennskap til, at der eksisterer noe slikt »samfundsvernet«, men hvis det allikevel eksisterer så skulde det bli tatt på med hård hånd. Nærmere har det ikke været mulig å komme tingene inn på livet. Siste host viste det sig efter »Arbeiderbladet« undersøkelser, at krigsskolens øvelsessal var leiet ut til samfundsvernet under skinn av, at det var et »privat fekteparti« som hadde leiet den. Saken blev tatt op, men de høie myndigheter — civile og militære — lot igjen uskyldige. Chefen for samfundsvernet — en officer — blev ikke straffet for sitt brud på norsk lov, men tvertimot forherliget i den samlede konservative presse.

Så var det igjen stille om samfundsvernet til den nu kom, meddelelsen om at den sittende venstregering i en rundskrivelse til politimestrene hadde legalisert samfundsvernet og anmodet politimestrene om å tre i forbindelse med de stedlige avelinger av samfundsvernet for å gjøre det til reservopoliti, som skulde anvendes under »særlig vanskelige forhold som større arbeidskonflikter, natur-

ulykker og lignende«. Da vi imidlertid vet, at samfundsvernet hele innstilling og program går ut på å bekjempe arbejderklassen, er det kun i en slags »vanskelige forhold« det kan få anvendelse. Vi må se hele manøveren som et ledd i den besiddende klassens kamp mot arbejderne og som et forsøk fra dens side på å skaffe sig et maktmiddel de kan stole på. Hæren rekrutteres jo vesentlig blandt arbeidere og småfolk og kan derfor ikke ansees sikker nok i tilfelle av en mere alvorlig opstand eller en storstreik.

Stortinget har nu behandlet en interpellasjon fra arbejderrepresentanterne om regjeringens stilling til samfundsvernet. Arbeiderpartiet stillet forslag om, at rundskrivelsen skulde tilbakeskaffes og samfundsvernet oppløst, men forslaget blev nedstemt av de borgerlige representanter, hvad man jo også var forberedt på.

Detle må betraktes som borgerskapets krigserklæring til arbejderne. Og arbejderne må nu være klare over sin stilling. De må selv skaffe sig de nødvendige fysiske maktmidler, og det kan man gå ut fra vil bli gjort.

Oslo, 30.—1.—1929.

Sverri i Stovu.

Rådgørðin og Úrslitið:
Eitt streikuvarsl í vón! So brátt sum úrslitið úr sýsluformannavalunum var komið, mánadagin 28. Januar vóru teir nývaldu stendvir til ráðgørðarfund 31. Januar og móttu teir allir umframt Suðuroyngingurin, sum var tálmaður vegna influenzuna. (Úrslitið úr sýsluformannavalunum er ikki rúm fyri hesa ferð, tey koma í næsta blað).

1. februar komu reiðarafelagsmenn og fiskimannafelagsmenn til fundar; men úrslit fekkst einki úr hesum fundi; reiðarafærir vildu ikki víkja uppum reinan triðing, ikki somikið heldur; at teir vildu lata 34½ % til fiskimennin, tá teimum var boðið alt slógvið. Tað svaraði tað sama, tá teir, eftir at hava ráðført seg við felagsliminir á bygd, aftur komu á fund við fiskimannafelagsmennin hin 3. februar, ikki smittin vildur teir geva út. Nú høvdu fiskimannafelagsmennin valið ímillum at taka við hini gomlu kontraktini, ella lýsa til streiku uppá tað grundarlag, sum fyrri lá. Harum var so stemmað, og stóð stemmutilið á jøvnum, 3 fyrri og 3 ímóti streiku. Vegna tess, at sýsluformaðurin fyrri Suðuroy ikki var á fundi, og at hann telegrafisk hevði latið vítað av, at Suðuroyngingur vóru hugaðir fyrri streiku, vildi formaður fiskimannafelagsins ikki samtykja hana gomlu kontraktina uttan við teimum treytum, at hann kjósaði sær rætt til at lýsa lógligt streikuvarsl í tíðini til 15. februar í ár og hartil fía eitt fast tilslag frá reiðarafelagnum um, at tað til oktober næstkomandi var tilreiðar saman við skiparafelagnum og fiskimannafelagnum at taka upp nýggja ráðgørð um alla hesa nýverandi kontraktina, sum hon var frá grundini av.

Um hettar úrslit er givið Suðuroyingum bæði skrivlig og telegrafisk frágreiðing, og teir eru bidnir um at geva greitt svar sum snarast um teir standa uppá streiku framvegis ella ikki. Tá teirra svar er komið, tekur formaður fiskimannafelagsins endaliga avgerð um streikuvarsl. Til at móta vegna fiskimannafelagsins á samningar-

fundum í tilfelli av streikuvarslivóru valdir formaðurin og felagskrivarin.

Vatnsneyð.

Til minnis um 29. jan. 1929.

Lag: La Garconne.

At Havnin er eitt lógði stað kunna skilafólk væl halda, tey stóru kelduvæð, ið borgarir so dýran gjalda, mangan munnu narra fólk, bæði á nátt og degi, um tey eiga ein dropa av mjølk at lata út í »te«-ið; eingin dropi, um stóð opið, fæst úr dýra krananum, mangur sannar, mangur bannar tey »bassin« at tramanum. Orðrar strangar, nógvir pengar rindast býarstýrinum, sjálvt hin nætni pungar út — um tað er við sorg og sýt — fyrri vatnið.

So skilaleyst tað vera kann í tí ringasta dærføri, ungt og gamalt rennur við spann og kappast um at sleppa til rørið. Har býurin liggur lægst eitt sindur av vatni kann fæst, men tey hús, ið liggja hægst, við tómun kranum hðast. So er lagið um í brøði ein vil leska varrnar fyrri tosta, tað kann kosta bæði liv og spjarrannar; ein kann svima, tað kann skýma, tað bert vatnið hjálpa kann, men hvat kann væl gerast har um ein ongan dropa fær tað av vatni.

Vatnskatturin varð hækkaður fyrri húsfolki at tryggja, at hvussu hann var ættaður í vatnsneyð tey ei skuldu liggja. Stórt nýtt »bassin« var gjørt — ei kostaði tað lítlan penging — men tað vatnið var alt fært í ein gamlan, rustaðan »ledning«. Mangur postur, tað frost er, ikki gevur eina einastu lagg, tað er vatnsneyð — ikki havsneyð — men vatnsneyð er ikki skrogg; tonk, um vatnsneyð beint í barnsneyð, ja, er tað ikki ræðuligt skil, ei á kranan herjist á, tað má rennast til og frá eftir vatni.

Brási.

Úr Føroyum.

Fuglafjarður.

Meslingar

ganga heldur ringir í Fuglafirði, og ikki eru tað øll, ið sleppa undan við lívinum. Í stuttari tíð eru 4 menniskjur deyð av meslingum har í bygdini.

Tórshavn.

Koncertin

seinasta sunnudag var nógv vitjað. Sangir og tónleikir vóru væl tóktir. Hvat ið musikki víðvikur er Havnin ikki aftast.

Hin spanska.

Eins og væntandi var, er hin spanska sjúkan, ið breitt seg hevur í Bretlandi og í Keypmannahavn, nú komin til Føroyar.

Vágsbygd var hin fyrsta, sum vitjað var av tí spansku sjúkanum, og sum tíðindi ganga, so verða nógv fongd við hana har. Menn óttast fyrri at sjúkan

bráðdliga kann koma til Tvøroyrar, og sóttvarðanævndin hevur gjørt samtykt um at stingja Suðuroyyna úti til at byrja við í 8 dagar.

»Smiril« hevur haft samband við land á Tvøroyri, og var honum sýtt at flyta ferðafólk vestureftir ta ferðina, og »Beskytteren« tók so tað »jobbði«. Í býlinginum úti í Tinganesi hava nokur fólk verið innisperraði, ið komið havað annaðhvørt frá úrheiminum ella úr Suðuroynni. Men har gerst nú nakað ironiskt, og teir, ið skipa fyrri í starvinum at byrgja fyrri tí spansku, hava nú valt ikki tað hugnaligasta holi í Havni at seta ferðafólk inn, tá ið tey koma til byggja. Hetta holið hevur ikki verið hildið at vera tað besta av gistingarhúsum at vera. Tað er sjálvur skansin, ið nýttur til hetta máli.

Hvat verður tað næsta?

Havnin, stórsta bygd í Føroyum, nógv stórsta býggjaratíð, har allir teir høgu — tágumyndirnar allar — búgva, har stórar borgir eru reistar fyrri statspening, har ráðarúmið er ógvísligt innandura hjá teim fáu menniskjum, ið har búgva — í Havnini er einki »Epidemi-hús«!

Henda stýlingin líkist teimum, ið skipa fyrri og ráða øllum her á landi.

Vetrarídráttur.

At skreidda á skoytum hevur nú skjótt leingi verið síður bæði í Havni og aðrastaðni. Hesin fríski vetrarídráttur er nógv umhildin, og vóru menn úr Havnini — har Várharna ongar tjarnir hevur lagt — skjótt fúsir til at »demma upp« eina tjørn við Hoyviksvegin. Men henda tjørnin hevur tíværi í teim seinru árunum ikki altíð verið so veim røkt, sum hon átti, av einum ídráttarfólki sum Havnarfólk, bæði kvinnur og menn, ganga fyrri at vera.

Tá ið kavi og ísur seint í januar mánað visti seg — og tað sá út sum drúgt skuldi verða — var ungfolk og eldri hugað ídráttarfólk fegð, sum ikki var so undarligt. Tí fyrri ídráttarstarvi úti í Guds friu náttúr hevði veturin verið mest sum súrur. Hann kavaði av molum til at byrja við, og so kom knitrandi frost. Herðsla og hálka í gotum og túnum. Havnar býarstýrið noyddist at »søra« — sjálvt við ringum tannabiti, samanborið við politissamtyktina. Menn bóru sand á goturnar, og byrjað var sum vant í amtmannsbrekki.

Leygarkvöldið vitjaði ungdomurin døgliga niðan á Hoyvikstjørn, og har var mikil gaman, men dagin eftir var ungdomurin heldur snópin, tá ið komið var niðan á tjørnina — hon stóð undir í vatni og krappa.

So var einki at gera uttan at leita aðrar leiðir.

Mánakvöldið vóru hyggjaraðini funnin.

Nokur fá ídráttarhugaði ungfolk vóru í bil farin heim á hálslu í Velbastaðhaganum við sinum skoytum fyrri at royna, um skreiddandi var á tjørnunum har — og tað bar væl til. Ja tað bar so væl til at skreidda á hesum tjørnunum, at tey skreiddandi heilt gloyndu at koma heim aftur og boða vinum og kunningum frá, hvussu fáttíkt har var heima — á hálslu. Men bilforarin dugdiði ikki fyrri, hvussu óført hetta skreiddingarpláss var, hvussu spegilsklárur og kavafriur isurin var, — og so hin hugtakandi náttúruvakurlæka, ið øll, bæði ung og gomul, kunna finna gleði í ein slíkan dag, ella eitt slíkt kvöld, heima á hálslu.

Men ikki kom ferð á fólk ið fyrr enn dagin eftir. Tá vóru goturnarini skryðt við »plakatum«, ið boðaðu fólk frá, at »rutubiliir« skuldu flyta fólk til og frá tjørnunum á Velbastaðhálslu.